

Lausuntotiivistelmä

15.4.2024

VN/31662/2023
VN/31662/2023-TEM-39

Lausuntotiivistelmä

Tiivistelmä kulutuspalvelujen turvallisuuden yleisen sääntelyn soveltamisalan laajentamista koskevasta ehdotuksesta annetuista lausunnoista

Tausta

Kuluttajapalvelujen turvallisuuden yleisen sääntelyn uudistamista koskevassa hankkeessa [TEM115:00/2023](#) pannaan täytäntöön EU:n yleinen tuoteturvallisuusasetus ja uudistetaan kuluttajapalvelujen turvallisuuden yleistä sääntelyä. Hanketta varten perustetussa työryhmässä on ehdotettu yhdistysten ja muiden yhteisöjen jäsenilleen tarjoamia palveluja koskevan soveltamisalarajauksen poistamista. Nykyisellään yhdistysten ja muiden yhteisöjen jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat palvelut on rajattu kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) soveltamisalan ulkopuolelle. Yhdistysten ja muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut kuuluvat lain soveltamisalaan yhtäältä siltä osin kuin niitä tarjotaan muille kuin jäsenille ja toisaalta siltä osin kuin niitä tarjotaan elinkeinotoiminnassa.

Ehdotuksen mukaan kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevaa uutta yleislakia sovellettaisiin nykyisestä poiketen myös yhdistysten jäsenilleen tarjoamiin palveluihin, jotka on tarkoitettu tai joita olenaisessa määrin käytetään yksityiseen tai siihen rinnastettavaan kulutukseen, riippumatta siitä, tarjotaanko niitä elinkeinotoiminnassa.

Lausuntopyyntö

Tietopohjan lisäämiseksi ja yhdistyskentän toimijoiden näkemysten saamiseksi ehdotuksesta päätettiin pyytää lausuntoa erikseen tällaisilta toimijoilta jo perusvalmisteluvaiheessa ennen varsinaista lausuntokierrosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi kirjallista lausuntoa Suomen **Olympiakomitea** ry:ltä, Suomen nuorisolan kattojärjestö **Allianssi** ry:ltä, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö **KULTA** ry:ltä, **Kirkkohallitukselta**, Suomen Latu ry:ltä ja **Metsähallitukselta** kuluttajapalvelujen turvallisuutta koskevan yleisen sääntelyn soveltamisalan laajentamisesta kattamaan myös yhdistysten ja muiden yhteisöjen jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat palvelut. Lausuntopyynnön liitteinä lähetettiin silloiset luonnokset palveluntarjoajien velvollisuuksia koskeviksi säännöksiksi ja soveltamisalasäännökseksi.

Lausunnoissa pyydettiin erityisesti kiinnittämään huomiota voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain noudattamisesta yhdistyksille aiheutuviin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan sekä esitetyn soveltamisalan laajennuksen vaikutukseen yhtäältä palvelujen käyttäjien turvallisuuteen ja toisaalta yhdistyksille aiheutuviin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Lausuntoaika oli 28.2.–13.3.2024. Kaikki pyydetty tahot antoivat lausunnon, minkä lisäksi **Diabetesliitto** ry antoi lausunnon asiassa. Suomen Latu ry:ltä saadun lausunnon jättivät yhdessä sen kanssa Suomen Partiolaiset ry, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry ja Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry (yhdessä **Ulkoilujärjestöt**).

Annetut lausunnot on julkaistu [hankkeen verkkosivuilla](#).

Lausuntopalaute

Tiivistetysti

Lausunnonantajat suhtautuivat pääasiassa kielteisesti ehdotuksen mukaiseen soveltamisalan laajentamiseen. Yleisesti muutoksen katsottiin aiheuttavan tai voivan aiheuttaa yhdistyksille sellaista taakkaa, joka saattaa vaarantaa yhdistysten, erityisesti pienten yhdistysten, toimintaedellytykset. Muutoksen katsottiin olevan perusteeton tai perustelematon ja vastoin niitä peruslähtökohtia, joille elinkeinotoiminnan ja yhdistysten yleishyödyllisen toiminnan erottelu nojaa. Ehdotuksen katsottiin myös olevan ristiriidassa useiden hallitusohjelman kirjausten kanssa. Osa lausunnonantajista ei pitänyt lakisääteisiä turvallisuusveloitteita tarpeellisena tai tehokkaana tapana kehittää yhdistystoiminnan turvallisuutta. Yksi lausunnonantaja kannatti ehdotusta ja katsoi sen palvelevan palvelujen käyttäjien turvallisuutta aiheuttamatta kohtuutonta taloudellista tai hallinnollista taakkaa. Tuo lausunnonantaja piti tärkeänä, että myös yhdistysten tuottamissa vapaa-ajantoiminnoissa huomioidaan ja toteutetaan kuluttajaturvallisuuslain mukaiset turvallisuutta koskevat seikat. Usea lausunnonantaja katsoi, että yhdistyskentän toimijoita ei ole riittävällä tavalla otettu mukaan valmisteluun. Jotkut lausunnonantajat pitivät lausuntopyyntöä ja sen liitettä sisällöltään liian suppeina erityisesti siksi, ettei niissä ollut ehdotusta koskevia perusteluja. Osa piti lausunnon antamista ehdotuksesta ilman sitä koskevia perusteluja vaikeana.

Yleisiä kannanottoja

Allianssi ei nähnyt riittäviä perusteita soveltamisalan laajentamiselle. Se totesi, ettei sen tiedossa ole sellaista nuorisotalon järjestöjen jäsenistölleen suuntaaman toiminnan turvallisuudessa tapahtunutta kielteisestä kehitystä, jonka korjaamiseen tarvittaisiin näin järeitä lainsäädännöllisiä toimia. *Allianssi* totesi lausunnossaan, että se lähtökohtaisesti kannattaa jatkuvaa toimintakulttuurin tarkastelua turvallisuuden varmistamiseksi.

Olympiakomitea totesi lausunnossaan, ettei sen tiedossa ole sellaista liikunnan ja urheilun turvallisuuden tilassa tapahtunutta kielteistä kehitystä, jota korjaamaan tarvittaisiin yhdistysten perustoiminnan sisällyttämistä lain soveltamisalaan.

Ulkoilujärjestöjen mukaan mahdollisen lainmuutoksen tulisi perustua yhdistyksien tarjoamien jäsenpalveluiden turvallisuudessa havaittuihin ongelmiin tai haasteisiin, joita yhdistystoimijat saatikka lakiehdotusta valmistelevat virkamiehet eivät ole havainneet. Lausunnon mukaan tämä osoittaa, että yhdistyksien jäsenpalveluihin kohdistuvalle, kuluttajaturvallisuuteen liittyvälle lainmuutokselle ei ole perustetta. *Ulkoilujärjestöt* kehittivät lausunnossaan harkitsemaan tarkasti lain vaikutuksia ja pohtimaan muita keinoja kulutuspalvelujen turvallisuuden parantamiseksi ilman merkittäviä kielteisiä seurauksia yhdistysten toiminnalle.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan muutoksella tavoiteltava vastuukysymysten selkeytyminen on hyvä asia.

Kirkkohallitus näki kannatettavana turvallisuutta koskevan yleisen sääntelyn soveltamisalan laajentamisen kattamaan myös yhdistysten ja muiden yhteisöjen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat kuluttajapalvelut. Lausunnon mukaan laajentaminen palvelee palvelujen käyttäjien turvallisuutta. *Kirkkohallituksen* näkemyksen mukaan on tärkeää, että myös yhdistysten tuottamissa vapaa-ajantoiminnoissa, jotka sisällöltään vastaavat kuluttajapalveluja, huomioidaan huolellisuusvelvollisuus, selvilläolovelvollisuus sekä vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi. Lausunnossa todettiin lisäksi, että palvelujen kuluttajien turvallisuuden näkökulmasta on tärkeää, että yhdistysten tuottamissa toiminnoissa toteutuu asianmukainen turvallisuussuunnittelu. Lausunnon mukaan hyvin hoidettu turvallisuussuunnittelu selkeyttää toiminnon vastuukysymyksiä yhdistyksen, vapaaehtoistoimijan ja osallistujan osalta.

Valmistelu ja lausuntomenettely

Allianssi huomautti asian tähänastisen valmistelun laadusta ja osallistamisen tasosta. Nuorisoalan toimintaedellytysten näkökulmasta varsin merkittävää kokonaisuutta valmistellaan sen näkemyksen mukaan kiireisellä aikataululla ilman, että kansalaisjärjestökenttä on tähän mennessä otettu mukaan valmisteluun. Se katsoi, että lausuntopyynnön taustamateriaali on suppea eikä siitä ilmene muutos-ehdotuksen perusteita. Lausunnon mukaan lausunnonantajien on mahdotonta arvioida näitä perusteita ja sitä, millainen lakikokonaisuus olisi. *Allianssi* edellytti, että asian mahdollisessa jatkovalmistelussa kansalaisjärjestökenttä on osallistettava merkittävästi paremmin valmisteluun.

Olympiakomitea totesi lausunnossaan, että lopullisen esityskokonaisuuden hahmottaminen on käytännössä mahdotonta, koska lausuntopyynnön tukena oli vain osa mahdollisesta lakitekstistä eikä lainkaan perusteluja. Lausunnon antamiselle varattu aika oli sen näkemyksen mukaan liian lyhyt. *Olympiakomitea* totesi ihmettelevänsä sitä, että työryhmässä on vain yksi kansalaisjärjestöksi luokiteltava taho, ja toivoi, että kansalaisjärjestöt kutsutaan laajasti työryhmän kuultavaksi, jos esitystä aiotaan viedä eteenpäin.

Ulkoilujärjestöt pitivät erittäin tärkeänä, että kansalaisjärjestöjä kuullaan ja osallistetaan nykyistä kuulemiskierrosta laajemmin kuluttajaturvallisuuslain muuttamista koskevan esityksen jatkovalmisteluun.

KULTA yhtyi muun muassa Olympiakomitean esittämään kritiikkiin lainvalmisteluprosessista ja lausuntokierroksesta ja toivoi, että asiasta käynnistetään laajempi yhteiskunnallinen keskustelu, jos esitystä aiotaan edistää. *KULTA* totesi myös, että lausuntopyynnössä tai sen liitteissä ei ollenkaan perustella soveltamisalarajauksesta luopumista.

Diabetesliitto totesi, että muutosehdotus vaatisi lausuntopyynnössä esitettäviä perusteluja, jotta asiaan olisi mahdollisuus ottaa riittävän perustellusti kantaa. Lausunnon mukaan lausuntopyynnössä ei ole perusteltu muutosesitystä. Lausunnossa todettiin, että työ- ja elinkeinoministeriö ei ole pyytänyt lausuntoja asiassa esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan tai työnantaja ja työntekijöitä edustavilta yhdistyksiltä ja muilta yhteisöiltä. Mikäli asian valmistelu jatkuu, valmistelussa olisi *Diabetesliiton* mukaan syytä kuulla laajasti eri toimialoilla toimivia yleishyödyllisiä yhdistyksiä ja muita yhteisöjä.

Yhdistyksille aiheutuva taakka

Allianssi korosti, että esitetyt turvallisuusvelvoitteet byrokraattisine dokumentaatiovaatimuksineen saattavat osoittautua liian raskaiksi etenkin pienemmille yhdistyksille, jotka joutuisivat rajaamaan jäsenilleen järjestämäänsä toimintaa. Lausunnon mukaan tämä vähentäisi nuorten harrastustoiminnan monimuotoisuutta ja saavutettavuutta. Esitetyt turvallisuusvelvoitteet saattaisivat *Allianssin* näkemyksen mukaan hankaloittaa entisestään luottamus- ja vapaaehtoistoimijoiden värväämistä yhdistyksiin. Lausunnossa todettiin, että nykyisen rajauksen perusteena on nimenomaan se, että erityisesti sellaisille liikunnan, urheilun ja muun harrastustoiminnan piirissä toimiville yhdistyksille, joiden toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön, lain soveltamisalaan kuuluvien palvelujen edellyttämät riskinarviointia koskevat velvoitteet muodostuisivat käytännössä raskaiksi.

Olympiakomitea katsoi, että esitys lisää byrokratiaa ja että erilaisten turvallisuusasiakirjojen, yksityiskohtaisten palvelukuvausten ja riskiarvioiden teko on pois varsinaisesta seuratyöstä. Lausunnon mukaan hallinnon lisätaakka voi kasvaa sietämättömäksi varsinkin pienissä seuroissa. Lausunnossa todettiin, että esitys ei ole omiaan lisäämään osallistumista vapaaehtoistoimintaan, johon on jo nyt vaikeaa saada mukaan ihmisiä.

Ulkoilujärjestöt totesivat lausunnossaan, että uudistus edellyttäisi yhdistyksiltä monimutkaisia hallinnollisia ja turvallisuuteen liittyviä prosesseja ja vaatimusten täyttäminen vaatii merkittäviä taloudellisia ja osaamisresursseja. Tämä aiheuttaa *Ulkoilujärjestöjen* mukaan kohtuuttomia lisäkustannuksia ja hallinnollista taakkaa erityisesti pienille ja vapaaehtoisvoimin toimiville yhdistyksille. Lausunnon mukaan ehdotus vaarantaa erityisesti pienempien, erikoistuneiden yhdistysten toimintaedellytykset ja voi johtaa siihen, että vain suurilla toimijoilla on varaa noudattaa uusia vaatimuksia. Lausunnossa katsottiin, että ehdotus vaarantaa yhdistysten edellytyksiä edistää ja tuottaa yhteiskunnallisesti merkittäviä toimintoja; tarjolla olevan liikunnan, urheilun, taiteen ja muun harrastustoiminnan monimuotoisuus ja saavutettavuus vähenevät. Lausunnon mukaan hallinnollisen taakan lisääminen heikentää

sitoutumista vapaaehtois- ja yhdistystoimintaan, ja *Ulkoilujärjestöjen* mukaan tälläkin hetkellä on vaikeaa saada vapaaehtoisia hoitamaan hallinnollisia asioita. Lausunnon mukaan toteutuessaan ehdotus toisi lisää byrokratiaa, mikä halvaannuttaisi monen seuran ja järjestöjen toiminnan ja estäisi lukuisten tapahtumien järjestämisen.

KULTA katsoi, että monen kulttuuripalveluja tarjoavan yhdistyksen toimintakyky on valmiiksi vaakalaudalla ja piti selvänä, että pakollisen hallintotyön ja byrokratian lisääminen on edelleen pois yhdistysten ja kansalaisyhteiskunnan tuottamista kulttuuripalveluista.

Metsähallitus piti oletuksena sitä, että mikäli lainsäädäntömuutos lisää yhdistysten hallinnollista ja taloudellista taakkaa, se voi vaikuttaa niin, että yhdistykset eivät tarjoa palveluitaan yhtä kattavasti kuin nykyisin.

Kirkkohallitus totesi, ettei soveltamisalan laajentaminen ehdotetulla tavalla useimmiten aiheuta kohutonta taloudellista tai hallinnollista taakkaa. Lain soveltamisalan laajentaminen saattaa sen mukaan vaikeuttaa vapaaehtoistoimijoiden rekrytointia palvelujen tuottamiseen ja hallitustoimintaan. Lausunnossa katsottiin, että pienten paikallisten yhdistysten kohdalla on olemassa riski siitä, että pääosin vapaaehtoisten tuottama toiminta koetaan liian haastavana sekä hallinnollisesti että taloudellisesti.

Yhdistystoimintaa koskevien muutosten ja ehdotusten yhteisvaikutus

Olympiakomitea katsoi lausunnossaan, että esitys yhdessä järjestyksenvalvojien kelpoisuusvaatimusten kiristykseen [Sisäministeriön julkaisuja 2023:29: Yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittäneen työryhmän loppuraportti] kanssa vaikeuttaisi järjestöjen arkea ja taloutta entisestään. Se katsoi, että järjestöjen byrokratiaa ja kustannuksia lisätään samaan aikaan kuin valtionrahoitusta kaikilla sektorilla ollaan leikkaamassa.

Suomen Ladun mukaan kyse ei ole vain yksittäisestä ehdotuksesta vaan kaikesta yksittäiselle yhdistykselle kasautuvasta lisätyöstä, joka kuormittaa kohtuuttomasti yhdistyksien vapaaehtoisia toimijoita. Lausunnon mukaan on oleellista tunnistaa yhdistyksiin aikaisemmin kohdistuneet ja tulevaisuudessa kohdistuvat paineet kokonaisuudessaan. Näitä ovat lausunnon mukaan esimerkiksi vaatimukset, jotka liittyvät talouden seurantaan ja raportointiin, lasten kanssa toimivien ohjaajien rikosrekisteripyyntöihin, järjestyksenvalvontaan, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden seuraamiseen, avoimuusrekisteriin, ympäristöasioihin ja tapahtumien moninaisiin lupa-asioihin.

KULTA totesi lausunnossaan, että kaavailtujen, merkittävien kulttuurileikkausten ja muiden sopeutustoimien myötä monen kulttuuripalveluja tarjoavan yhdistyksen toimintakyky on jo valmiiksi vaakalaudalla.

Turvallisuudesta huolehtimisen nykytila

Allianssi toi lausunnossaan esiin, että käytännössä erityisesti suuremmissa yhdistyksissä on toimintaa jo pitkälti toteutettu esitetty turvallisuusveloitteet huomioiden. Sen mukaan erilaiset keskusjärjestöt tarjoavat piiri- ja jäsenyhdistyksilleen tukea turvallisuussuunnitteluun. Lausunnossa tuotiin esiin, että nuorisotalolla toiminnan turvallisuuteen suhtaudutaan jo tällä hetkellä erittäin vakavasti ja koko ala on olemassa juuri nuorten hyvinvoinnin edistämistä varten.

Olympiakomitean mukaan liikunnassa ja urheilussa korostetaan turvallisuutta ja turvallisuuden vaaliminen kaikilla tasoilla koetaan tärkeäksi. Turvallisuutta taataan sen mukaan jo nyt erilaisilla suorituspaikkoihin ja välineisiin liittyvillä laeilla, määräyksillä ja standardeilla. Urheilujärjestöt, erityisesti lajiliitot, ovat lausunnon mukaan laatineet lukuisia sekä psyykkiseen että fyysiseen turvallisuuteen liittyviä ohjeistuksia.

Ulkoilujärjestöt totesivat, että järjestöissä ja liitoissa tiedostetaan nykyisestä laista nouseva velvoite soveltaa kuluttajaturvallisuuslakia muihin kuin jäseniin kohdistuvassa elinkeinomuotoisessa toiminnassa ja tässä toiminnassa on olemassa hyvät käytännöt lain noudattamiseksi.

KULTA kiinnitti huomiota siihen, että valtaosa kulttuuriyhdistyksistä ei toimi itse omistamissaan tiloissa vaan esimerkiksi kunnan tai seurakunnan vuokralaisina tai lainatiloissa. Lausunnon mukaan

fyysistä turvallisuutta säännellään jo nyt esimerkiksi tiloja ja välineitä koskevalla sääntelyllä. Henkisen terveyden ja turvallisuuden saralla kulttuuriala ja kansalaisyhteiskunta yleisesti ovat lausunnon mukaan viime vuosina ottaneet suuria harppauksia kehittäen esimerkiksi turvallisemman tilan periaatteita ja puheeksi ottamisen väyliä ongelmatilanteissa. KULTA totesi lausunnossaan myös, että on huomionarvioista, että esimerkiksi suomalaisten taidepedagogien ammattitaito on maailmanluokkaa ja koulutustaso poikkeuksellisen korkea.

Kirkkohallitus totesi lausunnossaan, että monet yhdistykset ottavat jo nykyisellään omassa toiminnassaan turvallisuuskohdat laajasti huomioon. Sen mukana suuremmissa yhdistyksissä on useimmiten jo toteutettu toimintaa esitetyt turvallisuusvelvoitteet huomioiden ja monet keskusjärjestöt pystyvät tarjoamaan piiri- ja jäsenyhdistyksilleen tukea turvallisuussuunniteluun. Lausunnossa todettiin, että julkisina oikeushenkilöinä seurakunnat ovat noudattaneet voimassa olevaa lakia eikä lain soveltamisalan laajentaminen toisi tilanteeseen muutoksia. Kirkon toiminnan piirissä ja seurakuntien yhteistyökumppaneina on lausunnon mukaan kuitenkin järjestöjä ja yhdistyksiä, joiden toimintaan muuttuva sääntely voi vaikuttaa. *Kirkkohallitus* totesi lausunnossaan, että kirkko on julkaisut seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeistukset verkkosivuillaan. Sen mukaan näitä ohjeistuksia voidaan soveltaa myös yhdistystoiminnassa ja seurakunnat voivat tukea paikallisia yhdistyksiä esimerkiksi turvallisuussuunnittelun ja turvallisuusasiakirjojen osalta.

Elinkeinotoiminnan ja yhdistystoiminnan ero

Allianssi toi esiin, että yhdistysten yleishyödyllinen toiminta ja elinkeinotoiminta ovat lähtökohdiltaan, pyrkimyksiltään ja muulta sääntelyltään merkittävän erilaisia. Kuluttajaturvallisuuslain mukainen sääntely sopii sen näkemyksen mukaan järjestöjen varsinaisen toiminnan sääntelyyn periaatteellisella tasolla huonosti; yhdistystoiminnassa jäsenet eivät ole perinteisen kuluttajan asemassa ja osallistuvat käytännössä itse jäsenistölle suunnatun toiminnan toteuttamiseen. *Allianssin* mukaan ei ole kestävää pyrkiä yhdenmukaistamaan yhdistyksiä ja elinkeinonharjoittajiin kohdistuvaa sääntelyä, ja se katsoi, että esitetty muutos olisi ennen kaikkea askel kohti kansalaisjärjestötoiminnan yleishyödyllisen perustan kaventamista, mitä tulee ehdottomasti välttää. Nuorisovalvonnan järjestöjen tarkoituksena ei lausunnon mukaan ole taloudellisen hyödyn tavoittelu vaan yhdistyksen säännöissä määritellyn toiminnan tarkoituksen toteuttaminen jäsenistön tahdon mukaisesti.

Olympiakomitea totesi, että suomalaisilla urheilujärjestöillä on yleishyödyllisyysstatus ja niiden perimmäisenä tarkoituksena on toteuttaa tarkoitustaan säännöissä määrättyllä tavalla ja viime kädessä jäsenistön tahdon mukaisesti. Lausunnossa todettiin, että niiden tarkoituksena ei ole tavoitella taloudellista hyötyä. Toiminta perustuu lausunnon mukaan jäsenten demokraattiseen päätöksentekoon, ja myös jäsenistö toteuttaa toimintaa. *Olympiakomitea* totesi, että jäsenet eivät ole kuluttajia. Lausunnossa tuotiin esille, että yhdistysten jäsenilleen järjestämä toiminta ja elinkeinotoiminta poikkeavat täysin toisistaan: Elinkeinotoiminnan taustalla on taloudellisen hyödyn tavoittelu, ja toimintaa ohjaavat markkinat. Kuluttaja päättää palvelun tai tuotteen ostamisesta mutta ei käytä valtaa palvelun tuottajan tai tuotteen valmistajan hallinnossa.

Ulkoilujärjestöt korostivat lausunnossaan yhdistys- ja elinkeinotoiminnan perustavanlaatuista eroavaisuutta, joka tulee ymmärtää ehdotettua lainmuutosta harkittaessa. Ne totesivat, että yhdistysten toiminta perustuu jäsenten demokraattiseen päätöksentekoon eivätkä yhdistystoiminnan jäsenet ole kuluttaja-asiakkaita. Lausunnon mukaan elinkeinotoiminnan taustalla oleva taloudellisen hyödyn tavoittelu eroaa yhdistystoiminnan yleishyödyllisyydestä. Ulkoilujärjestöt toivat esiin, että yhdistys- ja elinkeinotoiminta eivät kilpaile keskenään vaan toimivat täysin erilaisissa toimintaympäristöissä ja eri toimintalogiikoilla.

KULTA toi lausunnossaan esiin, että elinkeinotoiminta poikkeaa täysin yhdistyksen jäsenelleen järjestämästä toiminnasta ja elinkeinotoimintaa harjoittavat yhdistykset ovat jo nyt lain piirissä. Kulttuurijärjestöt ovat lausunnon mukaan valtaosin yleishyödyllisiä yhdistyksiä, joiden perimmäisenä tarkoituksena ei ole taloudellisen hyödyn tavoittelu vaan tarkoituksensa toteuttaminen säännöissä määrättyllä tavalla ja viime kädessä jäsenistön tahdon mukaisesti. Lausunnossa todettiin, että toiminta perustuu jäsenten demokraattiseen päätöksentekoon ja myös jäsenistö toteuttaa toimintaa. *KULTA* totesi lausunnossaan, että jäsenet eivät ole kuluttajia.

Diabetesliiton mukaan yleishyödyllisten yhdistysten ja muiden yhteisöjen jäsenilleen tarjoamaa palvelua ei voi rinnastaa elinkeinotoimintaan tai kuluttajille suunnattuun toimintaan eikä tällaista palvelua voi pitää kuluttajapalveluna. Periaate on sen mukaan tunnustettu aikaisemmassa ja voimassa

olevassa lainsäädännössä. *Diabetesliitto* totesi lausunnossaan, että yhdistysten jäsenilleen tarjoamat palvelut ovat pääasiassa yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseen liittyvää toimintaa, joiden voi oikeudellisesti kuvata olevan yhdistysautonomian piirissä tapahtuvaa jäsen toimintaa, kun kyse ei ole yhdistyksen elinkeinotoiminnasta.

Hallitusohjelmakirjaukset

Allianssi huomautti, että ehdotus soveltamisalan laajentamisesta on ristiriidassa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kanssa. Se totesi, että hallitusohjelmassa linjataan muun muassa, että kansalaisjärjestöstrategian puitteissa kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä sääntelyä. Lisäksi se toi lausunnossaan esiin, että hallitusohjelmassa sitoudutaan erikseen liikuntasektorin osalta turvaamaan liikunnan vapaaehtoistyö varmistaen, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle.

Olympiakomitea toi esiin, että nykyisen hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallitus turvaa liikunnan vapaaehtoistyön varmistaen, että tarpeeton byrokratia ei ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle. Lausunnossa todettiin, että hallitus valmistelee kansalaisjärjestöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman ja että strategian puitteissa kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä sääntelyä, selvitetään mahdollisuuksia kehittää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa ja parannetaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta.

Ulkoilujärjestöjen mukaan ehdotus on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa. Se huomautti, että hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus turvaa liikunnan vapaaehtoistyön varmistaen, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle. Lisäksi lausunnossa nostettiin esiin, että hallitus sitoutuu hallitusohjelmassa purkamaan kautensa aikana vähintään 300 yrityksiä ja kansalaisia haittaavaa normia. Ehdotus on *Ulkoilujärjestöjen* näkemyksen mukaan ristiriidassa myös aikaisempien hallitusohjelmien, kuten pääministeri Juha Sipilän hallituksen norminpurkutavoitteiden, kanssa. Lausunnossa tuotiin esiin, että Orpon hallituksen ohjelmassa todetaan myös, että aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa ja hallitus valmistelee kansalaisjärjestöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman. Lausunnon mukaan strategia on valmisteilla oikeusministeriössä ja sen puitteissa hallitusohjelman mukaisesti kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä sääntelyä, selvitetään mahdollisuuksia kehittää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa ja parannetaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta. Ehdotus on *Ulkoilujärjestöjen* mukaan selkeässä ristiriidassa valmisteilla olevan strategian tavoitteiden kanssa.

KULTA katsoi lausunnossaan, että esitys kulutuspalveluja koskevan lain ulottamisesta yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin on suorassa ristiriidassa hallitusohjelman ylimääräisen sääntelyn keventämistä koskevan linjauksen kanssa.

Diabetesliitto nosti esiin hallitusohjelmaan sisältyvän tavoitteen keventää järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa sääntelyä. Ehdotus on sen mukaan tämän tavoitteen kanssa ristiriidassa eikä vastaa aikaisempiinkaan hallitusohjelmiin sisältyneitä tavoitteita kansalaisjärjestötoiminnan hallinnollisen kuormituksen keventämisestä.

Muita seikkoja

Ulkoilujärjestöt katsoivat, että ehdotuksen keskeinen haaste on määritellä, mikä toiminta katsottaisiin yhdistyksen järjestämäksi kuluttajapalveluksi ja mikä yhdistysten jäsenten keskinäiseksi vertaistoinnaksi. Niiden mukaan epäselvää on, sovellettaisiinko lain vaatimuksia ainoastaan toimintasuunnitelmaan merkittyihin toimintoihin vai myös esimerkiksi yhdistyksen keskusteluryhmässä sovittuihin, spontaaneihin toimintoihin. Lisäksi niiden mukaan epäselvää on, miten ehdotuksen mukaisen yritystoiminta-asetelman roolit jakautuisivat yhdistyksissä: olisiko seuran vastuullinen hallitus ehdotuksen mukainen palveluntarjoaja ja seuran toimintaan osallistuva jäsen ”kuluttaja-asiakas”?

Kirkkohallitus totesi lausunnossaan, että kulutuspalvelujen turvallisuuden yleistä sääntelyä koskevassa ehdotuksessa tulisi määritellä seikkaperäisesti, millainen valvontavastuu kuuluu yhdistyksen hallitukselle ja mitkä asiat kuuluvat viranomaisvalvonnan piiriin.